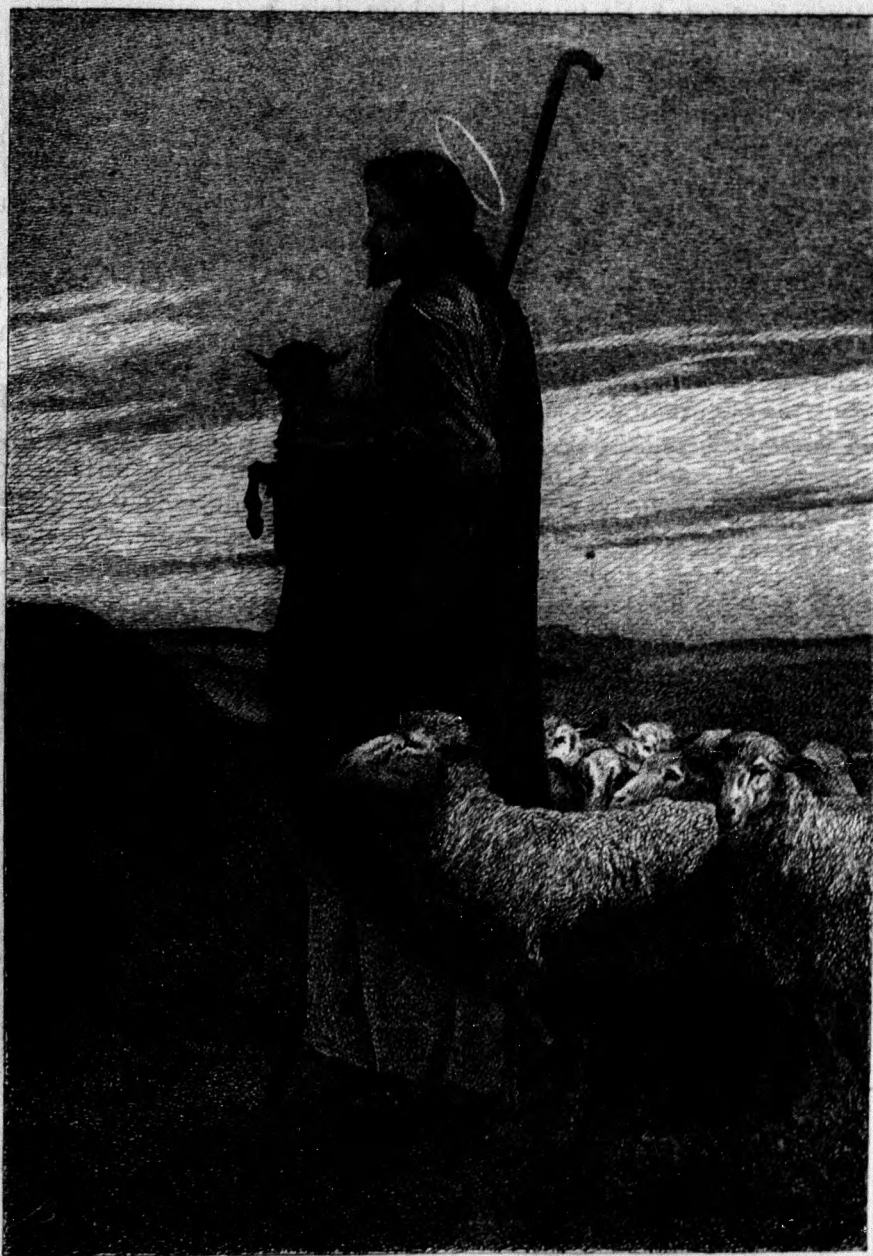

OPRAVDOVÝ KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Ježiš dobrý pastier.

Verejno-hospodárske pomery minulého roku.

Minulý rok nemôžeme počítať medzi tie, v ktorých sa veľká váha kládla na rozvin a rozkvet našich verejno-hospodárskych pomerov. Bolo síce nastolené mnoho vážnych otázok, ale náš snem miesto riešenia týchto zaoberal sa s menej vážnymi vecmi, zväčša s hašterením sa nad verejno-právnymi otázkami zabil čas k osožnej práci určený. A tak celý rok uplynul bez vážnejšej činnosti, nič sme nespravili z toho, čo ďalší vývin našich hospodárskych záujmov vyžadoval.

Vo všetkých susedných štátoch naproti tomu vidíme rezký pokrok, iba my sme zostali na jednom a tom istom mieste. Že čo hatilo vývin nášho verejno-hospodárskeho života? Na túto otázku je ľahko dať odpoveď. Vývin nášho hospodárskeho života hatily naše neblahé, zamotané vnútorné pomery. Úpadok parlamentárneho života mal za následok aj úpadok hospodárskeho života; tieto zamotané pomery nedovolily pracovať na rozkvet hospodárstva.

Keď finančný minister bol zadal v septembri krajinský rozpočet na bežiaci rok, v svojej reči medzi iným aj to povedal, že dane riadne vtekajú. Toto tvrdenie finančného ministra zdá sa byť dôvodom za to, že hospodársky prajne stojíme. Lenže dľa našej mienky riadne splácanie daní nenie vždy tou mierou, dľa ktorej by sa daly posúdiť verejno-hospodárske pomery. Dľa výšky vplatených daní možno iba vtedy a dotiaľ posudzovať hospodárske pomery, keď sa a pokiaľ sa vyberanie daní prispôsobňuje k požiadavkám času a pomerov, to jest keď sa dane prísne neeksekujú, čo sa u nás kde-tu veru stalo.

Eksekvovanie daní veru nenie žiadon potešiteľný zjav, no popri tomto smutnom úkaze nachádzame aj jasné body. Či nenie jasným bodom v našom štátnom hospodárení, že sú financie štátu zriadené a že záverečné účty vykazujú vždy značné zvyšky? Či sa srdečne netešíme tomu, že úver uhorského štátu, našej milej vlasti, je neohraničený, a že naše cenné papiere v cudzozemsku vďačne prijímajú. Tieto potešiteľné zjavy sú zároveň zárukou krajšej budúcnosti, ktorá vo vlasti našej nastúpi, jaknáhle sa politické pomery zmenia.

Mlkvosť vidíme ale nielen na poli verejného hospodárstva, lež aj v politickom živote. Vláda chcela previesť mnoho reformí, tieto ale všetky vystaly a príčinou toho je obštrukcia, následkom ktorej snem nenie schopný žiadnej práce. Medzi naruživým bojom nikto nemyslel na reformu administrácie, nikto sa nestaral o vzdelávacie ústavy. Vláda sa síce zaoberala s týmito otázkami, v prevedení ich hatila ju ale opošícia.

Už hneď aj priechod z roku 1897-ho do 1898-ho bol jedon z najsmutnejších. Následkom obštrukcie, zavedenej opošíciou začiatkom roku 1898-ho nachádzali sme sa tiež v mimozákonom stave, opošície prekazili totižto prijatie predĺženia na jeden rok vyrovnania s Rakúskom, takzvané provisorium. Bolo sa tedy čo obávať, že tá okolnosť, že sme s Rakúskom neuzavreli ani novú smluvu, ani doterajšiu nepredĺžili, bude škodlive vplývať na náš hospodársky život. No buď Bohu chvála, toto sa nestalo, lebo cudzozemsko videlo, že zamotané pomery jestvujú len v sneme, široké obecenstvo ale nachádza sa v riadnych pomeroch a tak kupectvo tieklo riadnym tokom ďalej.

Minulého roku najhlavnejšou hospodárskou otázkou bolo uzavretie colno-kupeckej smluvy s Rakúskom. Toto bolo centrumom, strediskom, okolo ktorého sa všetko vrtilo; toto bola tá veľká otázka, ktorá sa mala riešiť, ktorú sa nám ale nepodarilo usporiadať, lebo obštrukcia zúrila jako v Rakúsku tak aj u nás.

Otázka kvóty zostala tiež neriešená. Kvótové odbory nevedely sa dohodnúť, a tak v smysle zákona kráľ určil výšku kvóty na minulý rok asice podržal pomer, ktorý bol ustálený na posledných 10 rokov, totižto od 1888-ho roku do 1897-ho.

Náš snem však nielen že neprišiel k pojednávaniu vyrovnania s Rakúskom, lež pre divé naruživosti neodhlasoval ani rozpočet, ani indemnitu. Za takýchto smutných okolností prešli sme do roku 1899-ho; smutnejšieho nového roku naša krajina dosiaľ nemala. Čo nás v týchto smutných okolnosťach môže tešiť, to je nádej, že onedlho nastúpia tiché riadne pomery, v ktorých bude uzavreté vyrovnanie s Rakúskom a tak znovu vstúpime na silnú pôdu, na ktorej budeme gazdovsky napredovať.

Čo sa týče jednotlivých poľno-hospodárskych úkazov, o týchto v krátkosti nasledovné. Veľmi vážnou hospodárskou otázkou bolo, ktorá sa nielen Uhorska, lež aj celej Európy týkala, draženie chleba. Po chatrnej úrode roku 1897-ho ceny zbožia byly už v jaseň roku 1897-ho veľmi vysoké, tak vysoké ceny avšak, jaké byly na jar minulého roku, nebyly už od viac desaťročí.

A toto si vieme ľahko vysvetliť, jestli vezmeme do povahy, že následkom slabej úrody r. 1897-ho zásoby všade natoľko upadly, že ledvá bolo možno zaokryť skutočnú spotrebu. Škoda, že naši gazdovia práve vtedy, keď zbožie bolo tak drahé, nemali čo predávať. Úroda minulého roku bola stredná, mnoho škody zapríčinila hrádza, sneh, horúčosť a ľadovec. Všetko spolu urodilo sa asi 33 millionov metrických centov pšenice, 10

millionov raže, 14 millionov jačmeňa a 12 millionov metrických centov ovsu. Slabšiu úrodu nahradily zčiasťky lepšie ceny a zčiasťky dobrá jakosť zbožia.

Jak veľmi sa ale tešili gazdovia tomu povedomiu, že úrodu budú môcť dobre odpredať, práve tak zle účinkovalo na nich, že socialistickí agitátori robotníkov pobúrili, takže sa bolo možno obávať, že robotníci počas žatvy zastavia prácu. Vláda však všetko možné spravila k uspokojeniu gazdov a zabezpečila spokojnú žatvu.

Mnoho dobrého uviedla vláda do života tým cieľom, aby poľno-hospodárske nehody liečila. Aby malým hospodárom zadovážila kredit, vláda zadala návrh zákona o ústrednom krajinskom úverkovom spolku. Cieľu zodpovedne sriadila otázku robotnícku, veľmi osožný zákon zadala o ochrane lesov a konečne viackrát svolala odborníkov a s nimi vydržovala porady, na ktorých sa radilo o hlavných poľno-hospodárskych otázkach.

Konečne musíme s radosťou konštatovať, že štátne financie boli úplne v poriadku, lebo výdavky neprevyšujú príjmy, práve naopak dľa záverečných účtov príjmov bolo o mnoho millionov viac, než výdavkov.

Z tohoto krátkeho náčrtu vidno, že keby naše vnútorné pomery prišli zase čím skorej do riadnej kolaje, aj v hospodárskom ohľade by sme o mnoho rezkejšie napredovali. Hlavne potrebné by bolo, aby sme už raz do čista priviedli otázku vyrovnania s Rakúskom. Úfame sa, že nešťastná obštrukcia nachádza sa dnes už v posledných fahoch, že vezme už čím skôr koniec a tým sa otvorí pre vládu znovu široké pole účinkovania asice účinkovania na pozdvižení nášho verejno-hospodárskeho života, ktorý bol minulého roku — nie chybou vlády — natoľko zanedbaný.

Slovo k rodákum.

Mesiace trvala vada a týždne trvá smierenie. To je smutný obraz nášho zákonodarného sboru. Prečo a načo sa radili tak dlho? Len aby sa mohli smieriť? Keby sa neboli hrýzli, nebola by musela nasledovať zas len dlhotrvanlivá, čas kradnúca — skoro by sme povedali komedia smierenia. Asi poldruha sto mužov skrz dvadsiatich spoludruhov do nemožného stavu vhecovaných láme si dni a dni na tom hlavu, ako by sa mohli vymotať zo smiešneho položenia, do ktorého svojou vinou prišli. Čo docielili? To že uškodili štát i občanov nesmierne a citlive na mnohé roky, že v posmech obrátili najvznešenejšiu ustanovizeň štátu, už-úž svetochýrny náš snem. A úspech zo všetkého čo že je? To, čo bez vady a smierenia i tak a to ešte skôr by bolo prišlo.

Jestli opposície chcely rozumne smýšľať a kombinovať, mohly si vyrátať vopred, že čo po hnušnej obštrukcii obsiahnuť môžu, to slušným spôsobom i tak dosiahnu, — lebo veď vláda a snemová väčšina i pri všestrannom vyrovnaní len to pripustí, čo je pre náš štát potrebné a prospešné.

Pre seba nehľadá žiadne výhody, nedá ale ani opposíciam osobné výhody: tedy jedine prívolí a zistí to, že krajine a národu potrebné zákonné opravy čo najsúrnejšie prevedie. Nuž to je úspech opposície? Veru nie. Lebo veď tie opravy už mohly byť prv prevedené, keby daromninami celý rok, k ústavným prácam určený tak ľahkomyselne neboli zmárnili. Viac rozvahy, viac úprimnosti a viac pravdy očakávalo obecnecstvo od mnohých svojich zastupiteľov. Zdá sa, že im rozum len neskoro prišiel, lebo veď tie štátu osožné požiadavky v úplnom počte už pred rokom mohly postaviť pod tými istými podmienkami čo dnes, vláda a väčšina na slušné a štátu prospešné návrhy tak by boly pristaly vtedy, ako to i teraz len na takéto urobiť môžu a urobia. Nebolo by to bývalo slušnejším, vznešenejším už vtedy? Museli sme pre hlúpe formality až do mimozákonného stavu zaleznuť a snem náš na posmech obrátiť? Veru nie, to a také by ani za nevzdelanú a najsurovejšiu hlásanú pospolitost neurobila, čoho sa dopustili za vyberaných sa považujúci učení mužovia.

No tak by to bolo bývalo predtým za časov Irányiho, Helfyho, Senneyho. Opposície naše chovaly sa slušne, vlastenecky, — kým neprišli ľudári. Tito jezuistickým a farizejským spôsobom prevrátili všetko, znivočili zásadné boje; a do popredia vtisli osobnú zášť. Vodca ľudárov opát Molnár verejne vyzýval panie, aby sa modlily, žeby «kalvín» Bánffy padnul. Tedy nie štátnik, nie politik, ale kalvín. Nie štátoprávne a politické dôvody vedú opáta Molnára a jeho čatu proti ministerskému predsedovi Bánffymu, lež jedine viera.

Nie páni ľudári, s tým ďaleko nedôjdete. Dosť je pre nevelký náš štát, ktorý mocným len úplná a nezvratná jednota všetkých občanov môže urobiť, dosť je že národnosti šomrú proti «Madarovi» a neželáme si, ale ani nestrpíme, aby vierovyznania brojily proti «kalvínovi», «luteránovi», «katolíkov». Na kongress katolíkov nik neodporúčal, nik nevolil inoverca, ani do autonómického cirkevného sboru ho nik neodporúčal, no štátnym úradníkom má, smie a musí byť bársť ktorý občan bez ohľadu na národnost a vierovyznanie. Náš štát je štát ústavný, právny, nie ale cirkevný kňazský, a kto by ho takýmto chcel urobiť, ten zaslúži a dosiahne rozhodného zavrátania. Ale ultramontánom na spôsob Molnára

je všetko len prostriedkom, nástrojom kortešačky, tedy i viera.

Veď za vladárenia katolíka Wekerleho povstali ľudári, a katolík Wekerle, lebo bol osvietený, spravodlivý a nestranný, tiež im nebol po chüti — spravili ho slobodným murárom, freimauerom. Hja, ľudárom by bola milá len taká vláda, ktorá by pozostávala z opáta Molnára, Lepsenyiho a heckaplánov, a ktorá by všetky iné vierovyznania jednoducho vykynožila. No, tam ich ani opozície nasledovať nebudú. I tým sa otvorila oči a nahliadnu oni, že ústavný cieľ spoločný nás je sjednotiť, v jednote upevniť všetkých synov vlasti, nie ale týchže rozrôzniť. Uznávajú oni, že prvá je vlasť čo spoločná matka, prvý je národ svetový činiteľ a najprvšia naša potreba — bratská svornosť, aby sme sa udržali a to čestne na postati Bohom a pomerami nám určenej. Z nevšednej a nie veľmi potešiteľnej a chvalitebnej búrky, ktorá tak zatriasla základami nášho krásneho štátu, úfame sa, budeme mať aspoň to dobré, že sa náhlady objasnia, pochopy očistia a právne zámery upevnia. Úfame sa, že si naši snemovní zastupitelia vezmú poučenie z toho, kam vedie zášť a osobná nenávisť, a že na budúce za cieľ, za výlučný cieľ, vytknú si blaho a rozkvet štátu, vlasti a národa.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politické rozpoloženie. Jako vieme, vláda všetko možné podujíma, aby terajšie rozorvané politické pomery privedla do riadnej kolaje. Tým cieľom ministerský predseda barón Bánffy prosil od kráľa dovolenie, aby smel s opozíciami vyjednávať straniva pokoja. Jasná hľa sa ministerský predseda vrátil z Viedne, hneď požiadal Szilágyiho, grófa Júliusa Andrásyho a grófa Albina Csákyho, aby sa pustili s opozíciami do vyjednávania a sdělili mu, pod jakými podmienkami sú hotové opozície upustiť od obštrukcie a zabezpečiť riadne pojednávanie vládnych predlôh v sneme. Vyjednávania trvaly skoro celý tamten týždeň, lebo opozície nevedely sa hneď dohodnúť na podmienkach pokoja.

Keď sa konečne ustálili a podmienky sdělili ministerskému predsedovi, tento sa hneď vybral v sprievode honvédskeho a finančného ministra do Viedne ku kráľovi. Naši ministri prišli do Viedne v nedeľu, to jest 15 ho tohoto mesiaca. Kráľ pred poludním o 10. hodine prijal na výsluchu najprv samého ministerského predsedu baróna Bánffyho, ktorý mu predniesol všeobecné politické rozpoloženie. Zatým prijal aj ostatných ministrov, načo hneď zasadli k porade. Kráľ vypočul požiadavky opozícií, taktiež aj nárady jednotlivých čelnejších mužov opozície. Porada trvala vyše hodiny, bez

toho aby bol kráľ v tom alebo v inom smysle rozhodol straniva podmienok pokoja medzi parlamentárnymi stranikami.

V pondelok sa pod predsedníctvom kráľa pokračovalo v porade a aj sa ustálili na konečnom výsledku, načo naši ministri ešte v pondelok večer odcestovali do Budapešte.

Nepotrebujeme snáď ani povedať, že čo sa rozhodlo na tejto porade, to všetci zadržia v tej najväčšej tajnosti. A tak tedy ani my sa nenachádzame v tom položení, žeby sme boli vstave našim ct. čitateľom rozpovedať, na čom sa ustálili na otáznej porade. To jedno môžeme sdeliť, že ministerský predseda hneď po svojom návrate do Budapešti, totižto v utorok povolal k sebe Szilágyiho, grófa Andrásyho a grófa Csákyho a predniesol im podmienky vlády, na základe ktorých je vláda hotová pokoj uzavreť s opozíciami. Tu musíme poznamenať, že podmienky pokoja má právo diktovať liberálna strana, ktorá sa nachádza vo veľkej väčšine. Na veľkom omyle sú tí, ktorí sa nazdajú, že liberálna strana jeko nejaká birka podloží hlavu svoju, aby ju opozície dľa ľúbosti zotaly.

Oposičné strany, vlastne vodcovia ich, radili sa v stredu celý deň nad tým, či majú prijať podmienky pokoja, ktoré vláda postavila. Na čom sa dohodli, to je práve takou tajnosťou, jako že nikto z nezasvätených nezná tie podmienky, ktoré položila vláda opozíciam.

Ostatne široké obecnstvo nebude už dlho v neistote ohľadom toho, či sa podarilo pokoj uzavreť medzi liberálnou vládou a opozíciami. V budúcom čísle už na každý pád podáme konečnú zprávu o tejto záležitosti. Vyjednávania straniva pokoja trvajú už aj tak dosť dlho, svrchovaný čas je už tedy, aby obyvateľstvo jasne videlo, na čom stojíme.

Ľudové shromaždenie proti bezzákonnému stavu. Niekoľko vyslancov neodvislej strany svolalo bolo v Budapešti na 15. januára Ľudové shromaždenie tým cieľom, aby dokázali že široké obecnstvo nenie spokojné s terajším bezzákonným stavom. Ponevác shromaždenie bolo vydržiavané v nedeľu odpoludnia, keď nemá nikto roboty, tak sa zvedavého obecnstva sišlo asi 6000 hláv. Na shromaždení boli prijaté nasledujúce dve resolúcie:

1. Ľudové shromaždenie týmto sa osvedčuje, že protikonštitucionálne vladárenie považuje za zlostný nápad proti národu.

2. Ľudové shromaždenie požaduje uvedenie do života právo všeobecného tajného hlasovania.

Shromaždení rozišli sa v poriadku, iba vtedy sa udaly srážky s policiou, keď massa ľudstva prišla na roh Kerepešskej a Okružnej cesty. Tu policajti viacerých ubili a niektorých zajali.

Deputácia hlavného mesta u ministerského predsedu. Minulý štvrtok mestskí výborníci Budapešte na čele s hlavným mešťanostom boli na poklone u ministerského predsedu baróna Bánffyho a oddali mu diplom

o tom, že ho hlavné mesto vyvolilo za čestného mešťana. Reč držal hlavný mešťanosta Márkus, v ktorej vyzdvihol zásluhy ministerského predsedu o vlasť, o trón a hlavné mesto. Tieto zásluhy chce hlavné mesto tým odmeniť, že ho vyvolilo za čestného mešťana, prosia ho tedy, aby diplom o tomto láskaže prijal.

Ministerský predseda barón Bánffy odpovedajúc na reč Márkusovu, predovšetkým ďakoval za poctenie, ktorého sa stal tým účastným, že ho hlavné mesto vyvolilo za čestného mešťana. Toto vyvolenie považuje z čiastky za poctenie jeho osoby, z čiastky ale za osvedčenie, že hlavnomestskí občania súhlasia s jeho politikou a toto osvedčenie dodáva mu presvedčenia, že to čo koná, slúži Uhorsku k dobru.

Zatým prešiel na všeobecné politické rozpoloženie a vyslovil nádej, že aj verejná mienka umožní, aby sme sa z dneskajšieho položenia vymotali. Udržanie konštitucionálneho poriadku leží v záujme celej krajiny, práve preto vláda všetko spraví, čo bude držať za potrebné cieľom uvedenia do poriadku krajinských záležitostí; ubezpečil ale deputáciu, že vláda len toľko spraví, koľko bude nevyhnutne potrebné.

Slová ministerského predsedu boli s búrlivým éljeňovaním prijaté.

Politické rozpoloženie a snemovňa magnátov. Snemovňa magnátov nevydržovala už od dávnejších čias zasadnutie, lebo nemala čo pojednávať. Po dlhej prestávke v stredu sišli sa zase k zasadnutiu, ktorého hlavným predmetom bolo pojednávanie dneskajšieho politického rozpoloženia. Ostrihomský knieža-primas spýtal sa ministerského predsedu, čo vykonal a mieni spraviť, aby sa terajší zamotaný stav polepšil.

Barón Bánffy osvedčil sa, že pozná terajší krušný stav a hľadá spôsob, jako by sme sa mohli z neho vymotať. Taký spôsob hľadá, ktorým by sa konštitúcia Uhorska nenaštrbila, slobody Uhorska ujmy neutrpely, ktorým by sa účinkovanie snemu na budúce zabezpečilo a tento spôsob hľadá bez toho, aby si zato pre seba nejaké osobné záruky alebo zadosťučinenia žiadal. Jakby ale vláda nenašla spôsob uspokojenia, aj vtedy sa bude pohybovať len v medzách konštitúcie, v medzách zákonov, aby uviedla v krajine pokoj.

Tieto slová ministerského predsedu spravily na magnátov hlboký dojem; z týchto slov presvedčili sa o tom, že vláda ani v tom páde, jak sa jej nepodari s opozíciami pomeriť, neprestúpi hranice konštitúcie.

Útek z ľudovej strany. Zo zväzku ľudovej strany jedno za druhým utekajú rozvažitejší mužovia. Odrazu s grófom Eszterházym vystúpil z ľudovej strany aj gróf Gejza Apponyi. Ľudová strana vtedy uverejnila iba vystúpenie grófa Eszterházyho, o vystúpení grófa Apyonyiho mlčala. Gróf Apponyi teraz v „Budapešti Hirlape“ uverejnil ten list, ktorý bol poslal Jánovi Molnárovi ešte 24-ho decembra, a v ktorom mu dáva na vedomie, že vystupuje z ľudovej strany.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 11-ho januára. O zasadaniach snemovne vyslancov mohli by sme teraz vlastne vo všeobecnosti poznamenat, že zasadania nepozostávajú z iného, jako zo samého nekonečného hlasovania dľa mena nad tými nesmierne hlúpymi opravami, ktoré jednotliví opoziční vyslanci zadávajú k osnove zápisnice. Že predsa opisujeme aj priebeh jednotlivých zasadani, robíme to len preto, aby et. naši čitatelia videli, jak výmyselní sú opoziční vyslanci v zadávaní rozličných oprav k zápisnici. Na dneskajšom zasadnutí ku pr. nič viac iba traja vyslanci pozastavili sa nad tým, že v zápisnici stálo, že 10-ho januára vydržované zasadnutie. Títo múdri traja páni hneď boli hotoví s opravami, asíce jedon navrhol, aby v zápisnici nestálo, že v januári, lež v zimnom mesiaci; druhý navrhol, aby sa miesto januára použil názov zimušný mesiac; a tretí chcel meno januára pokrstiť na mesiac Troch kráľov. A nad týmito tromi smiešnymi opravami hlasovalo sa trikrát dľa mena, tedy skoro celé jeduo zasadnutie.

O dneskajšom zasadnutí nevieme viac nič čo povedať.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 12-ho januára. Rozmanitosť zabáva ľudí. Tejto pravdy pridržajú sa aj opoziční vyslanci. Včera zadali opravy k zápisnici a nad týmito opravami žiadali hlasovanie dľa mena. Dnes po prečítaní zápisnice k veľkému počudovaniu celej snemovne nik nezadal opravu, tak že zápisnica z včerašieho zasadnutia bola bez prekážok uhodovnerená. Lenže na toto chovanie sa opozície v oči zápisnici, musíme použiť výpoveď, že „devečka nezomrela ale spí.“ Hlasovania dľa mena tiež nezomrely, iba spaly, pokým bola zápisnica uhodovnerená. Jaknáhle sa toto stalo, opoziční vyslanci pod rozličnými zámienkami chceli hovoriť „o voze a koze“ pred denným poriadkom. Tak na pr. Ludvik *Hentaller* žiadal, aby pola prečítaná zápisnica jednoho zasadnutia z r. 1848-ho. Ludák Franc *Buzáth* chcel hovoriť o tom, jako majú byť v snemovni umiestnené jednotlivé strany. Béla *Kubik* chcel nastoliť, čo vie o dobrom prevetrevaní miestností a na základe tomto chcel hovoriť o prevetrevaní snemovne. Oskár *Ivánka* tiež nechcel zaostať za inými, a tak i on žiadal slovo pred denným poriadkom, asíce on chcel hovoriť o tom, jako sa má ministerský predseda chovať proti členom snemovne. Všetci títo štyria vyslanci žiadali zároveň hlasovanie dľa mena nad tým, či môžu o udaných predmetoch hovoriť pred denným poriadkom. Aby vec bola ešte zamotanejšia, traja z udaných vyslancov žiadali zároveň aj to, aby sa hlasovanie nad tým, či smú pred denným poriadkom o udaných veciach hovoriť, odložilo na zajtra. Nad Kubikovou žiadosťou hlasovalo sa hneď a 114 hlasmi proti 6-tým nebolo mu dovolené hovoriť o tom, ako sa má prevetrevávať snemovňa.

Július *Sághy* chcel pred denným poriadkom hovoriť o potravných daniach, 114 hlasmi proti 4-om nebolo mu dovolené. Franc *Blaskovits* chcel o telefone rozprávať,

nad tým, či môže o tomto rozprávať, bude sa zajtra hlasovať. Tak tedy na zajtrajšie zasadnutie odložené sú už štyri hlasovania dľa mena.

Na konci zasadnutia interpelloval Július Lukács ministerského predsedu a horvatského ministra preto, že v Slavonii boli údajne zavrení dvaja občania preto, že podpísali prípis, v ktorom protestujú proti mimozákonnému stavu.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 13-ho januára. Dnes k vôli premene byly zadané zase opravy k zápisnici. Dneskajšie celé zasadnutie vyplnené bolo hlasovaním nad zadanými opravami. Tak že z včera pozostalé štyri hlasovania zostaly na sobotu.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 14-ho januára. Zasadnutie začalo sa a aj dokončilo sa s hlasovaním dľa mena nad tými hlúpyimi opravami, ktoré zádávajú opoziční vyslanci k zápisnici.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 16. januára. Zápisnica sobotňajšieho zasadnutia bola bez opravy prijatá a uhodnovnená, pritom všetkom ale celé zasadnutie nepozostávalo z iného, jako zo samého hlasovania dľa mena. Hlasovalo sa totižto nad tými opravami, ktoré byly zadané k zápisniciam s 12-ho a 13-ho zasadnutia. Samo sebou sa rozumie, že všetky opravy byly zavrhnuté, inšie ani nezaslúžily.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 17-ho ja-

nuára. Jako včera, tak bola aj dnes zápisnica bez poznámky prijatá a uhodnovnená. Zatým sedem členov opozície prosilo predsedu, aby im dovolil hovoriť pred denným poriadkom. Predseda spýtajúc sa snemu, či povolí k tomu, načo väčšina nedala povolenie. Nato títo siedmi vyslanci každý osobite žiadali hlasovanie dľa mena nad tým, či dostane povolenie hovoriť pred denným poriadkom a či nie. Prv ale než by predseda bol nariadil týchto sedem hlasovaní dľa mena, muselo sa dva razy hlasovať nad tým, či snem dovolí Oskárovi Ivánkovi a Francovi Blaskovicovi, aby pred denným poriadkom zasadnutia z minulého štvrtku smeli hovoriť. Z dneská žiadaných 7 hlasovaní dľa mena vybavilo sa iba jedno, 6 ich zostalo na neskoršie.

Nasledovaly interpellácie. Gejza Polónyi a Viktor Pichler interpellovali ministra vnútra v záležitosti tých ukrutností, ktorých sa budapeštianska polícia dopustila údajne pri rozchádzaní sa ľudu, účasť bravšieho na ľudovom shromaždení dňa 15. januára.

Franc Buzáth spytuje sa vlády, kedy porobi poriadky, aby tie fabriky, ktoré následkom zväčšenia sa Budapešte stoja celkom medzi domami, byly čím skôr odstránené.

Predseda pred zakončením zasedania navrhol, aby zajtra a pozajtri nebolo vydrživané zasadnutie, čo keď snem prijal, zasadnutie bolo zatvorené.

Radili sa . . .

Radili sa ablegáti,

Radili sa: — radili sa.

Rakovszky, Polónyi, Kossuth,

Horánszky, Szilágyi, Tisza.

A nie sú toto *len mená*,

Každý z nich *stranu* znamená.

Že každá vec dve má strany,

Tak sme sa dávno učili;

Kým sme sa na sneme našom

O lepšom nepresvedčili. —

Skúsenosť bola klam a lesť:

Snem náš má strán, nie dve, lež šesť.

A tie tú dobrú krajinu

Do šesť smerov ženú v zlosti,

Hotové súc ju roztrhať

Snáď skôr, že národnosti.

No *delby* báť sa netreba:

Každá chce *celú* pre seba.

Keď štát nemožno rozboriť,

A celý nik nevie dostať:

Rytieri svorne uznali,

Že v *borbe* radno je postáť.

Shodli sa — a múdre, — myslím:

Podeliť sa — «s hroznom kyslým»

Nové začali porady:

Ako sa možno *pomeriť*?

Že či aj *skutočne* chceli,

Ťažko nám padá uveriť.

No tak, — či tak, — páni zlatí:

Mernô vlast draho zaplatí.

Poisťovanie dobytká.

V poslednom čase vo všetkých napredujúcich štátoch čím ďalej, tým v širších rozmeroch javí sa zabezpečovanie života a majetku proti všetkým takým nehodám, ktoré prekazí alebo zamedzí nestojí v moci ľudskej a ktoré človeka spre-vádzajú ako tóňa. Tak v dnešných časoch známe už poisťovanie na život a poistenie na prípad úrazu. Týmto dvoma odvetviami poisťovania človek sám seba, pofažne svoju rodinu dostatočne môže zabezpečiť, jak na prípad smrti, tak i na prípad úrazu. Čo sa ale týka poisťovania majetku, tu rozoznávame poistenia stavieb proti požiaru a poistenia poľných úrod proti rozličným živelným pohromám, ako ľadovcu a prívalu a ďalej poisťovanie zásielok na dobu prevozu.

Jako vidno, poisťovanie sa teda dosť rozšírilo v obúch smeroch. Poisťovanie človeka na prípad smrti a na prípad nehody, je už dostatočne rozvinuté, ale čo sa týka poisťovania majetku človeka, to je ešte zaostaté, lebo poisťovaním stavieb proti požiaru, úrody proti krupobitiu a zásielok proti nehodám pri doprave, nenie ešte poisťovanie úplne rozprestrené. Chybuje z tohto odvetvia ešte poisťovanie dobytká, o čom práve chceme pár slov prehovoríť, lebo ač teraz tiež niektorí gazdovia poisťujú svoj statok, predsa následkom všeobecnej nevšímavosti dospeje záležitosť ta, že sa bude spomínať spolu s otázkou povinného poisťovania proti požiaru.

Otázka povinného poisťovania dobytká nenie ľahko riešiteľná, ale jej rozriešenie a do života uvedenie je potrebné.

Že nakoľko je rozriešenie tejto otázky potrebné, v krátkosti poukazujeme len na tie obrovské škody, ktoré utrpel jak štát, tak i jednotliví majitelia dobytku počas zúrenia pľúcnej choroby medzi statkom. Štát na ujmu iných potrebností čo odškodné gazdom za dobytko trpevní na pľúcnu nemoc vyplatil fažké milliony zlatých a ač práve bola gazdom škoda v úplnej miere prina-vrátená, predsa sa kde-tu šomralo, že zo zabitia dobytká gazda mal predsa nejakú malú škodu. A jako pustošila pľúcna choroba medzi statkom, kto môže za to dobre stáť, či v blízkej budúcnosti nevypukne zas iná nemoc, na príklad dól alebo mor medzi dobytkom našich gazdov? Keď by sa to stalo, od čoho, Bože nás uchovaj a štát by zas musel odškodňovať gazdov za dobytko, padnutý nákazlivou chorobou, kto vie, či by to nepresahovalo jeho sily a keď i to nie, ale zaiste takýmto opätovným odškodňovaním trpely by zvlášte iné odvetvia poľného hospodárstva, ktoré utisnuté sú na štátnu podporu, bez ktorej by v svojom prvopočiatku zanikly.

Potreba poisťovania dobytku odôvodňuje sa

však nielen takýmto všeobecnými epidemickými chorobami, lež i chorobami a neduhami dobytku v jednotlivých pádoch. Jakú škodu pocíti úbohý gazda, keď mu odpadne kus statku na poli alebo v maštali a keď nedostane ani krajciara odškodného. Pár volkov alebo kravička býva často celým majetkom chudobného gazdu a keď mu z tých jeden kus odpadne tak, že ani groša nemôže utrziť za mäso, to ho uvádza na kraj úpadku a keď nie, tak zaiste zavesí mu na krk dlžobu, pod ktorou stone po celý svoj život. V takýchto pádoch by malo poisťovanie dobytku veľmi dobré následky, keď gazda za ročitých niekoľko šestákov mohol sa zabezpečiť proti takejto nenadálej škode.

A čo je dobré v páde odpadnutia biedneho kusa statku chudobného gazdika, to je dobré v takom páde i pre zámožného statkára, lebo škoda, ponevác bohatší pocíti väčšiu škodu práve tak, ako chudobnejší menšiu škodu.

Ale práve v tomto leží fažkosť riešenia otázky poisťovania statku. Musí byť totiž uvážený cena statku primeraný poplatok za poistenie, lebo nemožno žiadať, aby na príklad malý gazda platil práve toľký assekuračný poplatok za svojho konika, jako statkár za svojho bujného koňa a statkár zas toľko ako zámožný veľkostatkár za svoju parádnu paripu, ktorá keď si si zlomí nohu je práve tak hodna 4 zlaté pre rybník ako biedny koník chudobného roľníka. A práve tak nebolo by oprávnené a spravodlivé, aby malý gazda práve toľko assekurácie platil za svoju malú kravičku ako zámožný statkár za svoju švajciarku.

K tomuto bolo by treba rozlústiť i otázku odšacovania ceny poistiť sa majúceho statku, lebo do jednej gliedy nemožno vziať ani všetky kone ani všetok dľa druhov rožný statok. Rozlúštenie tejto otázky robia fažkým i tie okolnosti, že daktorý majiteľ má niektorý ním dochovaný kus statku, na príklad žrebca, rád a cení si ho tak vysoko, že skutočná hodnota toho žrebca je ďaleko nižšia, než žeby čo i len priblížne bola pomerná s cenou, ktorú ustálil majiteľ. Viem na príklad jeden prípad, keď jeden veľkostatkár za svojho ovšem pekného 9-mesačného bujačka, vážiaceho 8 metrických centov žiadal — bolo to na výstave statku — dvetisíc zlatých a keď sa táto horibilná summa zdala byť kupujúcemu priveľkou, patričný veľkostatkár s priateľským usmevom odpovedal: «Nie, pane, nedám ho ani za tritisíc zlatých, lebo takého bujačka niet v žiadnej maštali v Uhorsku len u mňa!»

Ovšem, pre takéto svojou zriedkavosťou cenné kusy má miesto poisťovanie privátne, ale pri štátnom poisťovaní dobytká, kde všetok cen-

nejší dobytok má byť poistený, do ohľadu brat' byť nemôžu odhady ceny dobytka skrz samého majiteľa, ktorý z passie vychováva zriedkavé kusy dobytka.

Toto sú všetko také otázky, ktoré vyžadujú vážne uváženie tých ľudí, ktorí vidiac rýchlym krokom približovať sa nutnosť soštatnenia poisťovania dobytku, zaoberajú sa s rozriešením tejto hlboko do života siahajúcej záležitosti. Je pravda, že záležitosť soštatnenia poisťovania dobytka ešte nestojí pred dvermi, ale bude sa ona hlásiť k rozriešeniu práve tak, ako teraz klope na dvere otázka povinného poisťovania proti požiaru.

Len keby sme mali pokoj od politických rozbrojov, na všetko by sa ušlo času.

DOPISY.

Z nitrianskej stolice.

Vysokostený pán Redaktor!

V tomto „bezzákonom stave“ udávajú sa na niektorých miestach smutné zjavy, inde sa zase radostné príhody stávajú.

U nás sa stala radostná udalosť. Veľké Ripňany (Nagy-Rippény) prebudily sa k utešenému národnému sviatku dňa 9. tohto mesiaca. Otvorila sa „óvoda“ založená hornouhorským vzdelávacím spolkom. Tento blahodarne účinkujúci spolok už 36-tu óvodu, detskú opatrovňu otvoril, práve preto našou vlasteneckou povinnosťou je, spolok tento všemožne podporovať.

Pán Zigmund Lelkes, statkár veľko-ripňanský je predsedom tejto óvody, podpredsedom je velebný pán farár Michal Žiška.

Školský pán predseda dojímavými slovami líčil čisto národný sviatok. Vďaka vzdávajúce, pozdravil veľkomožného pána škôldozorca našej stolice pána Libertinyho, jakožto podpredsedu hornouhorského vzdelávacieho spolku. Radostne privítal vyslancov bodockého pomoci dávajúceho spolku, ktorý so 400 zlatmi podporuje túto „óvodu.“ V mene občianstva veľko-ripňanskeho rečník ubezpečuje pána podpredsedu, že obec veľko-ripňanská vedľa svojej hmotnej a mravnej sily podporovať bude národnú klenotu: óvodu spoločnú.

Pán veľkomožný Libertiny hovoril utešene o humanizme, o ľudskosti.

Podporovať človeka od malička je svätou našou povinnosťou. Milovať bližného ako seba samého. Nábožne žiť, pritom cit národný prechovávať v srdci. Ano, óvoda je prameňom väetkých citov, ktoré vedú k mravom kresťanským. Radostne mu srdce plesá, keď vidí občianstvo bojovať za tieto ciele a za všeobecný blahobyt.

Sekretár (tajomník) hornouhorského vzdelávacieho spolku, pán Lőrinczy, držal tiež krásnu hlboko premyslenú reč o národnom anjeli strážcovi. Každý poslucháč cítil sa byť hrdým, hrdým na to, že je uhorským občianom. Krásne vyjadril on uhorské občianske povinnosti, radostou plesaly srdcia poslucháčov, keď rozložil, že národné školy také majú sväté ciele.

Náboženstvo, národný cit, čistota telesná a duševná, štátna reč, to sú naše ciele.

Óvoda sa otvorila v mene Pána Boha, kráľa a v mene vlasti.

Srdečne prajem jej prosperujúce účinkovanie.

A naposledy vypoviem ťarchy a ťažoby môjho srdca.

Uznajme to milí spolubratia: dokiaľ takíto horľaví vlastenci pracujú za nás, za náš blahobyt a za budúcnosť našej vlasti, nezhyinieme. Ústava uhorská zostane svätou a nepoškvrnenou. Chválim našich dobrých vlastencov, chválim obec veľko-ripňanskú, chválim pána Lelkesa, toho muža, ktorý za obecnosť už tak mnoho dobrého učinil.

Meteor.

Zázrivá, dňa 15. januára.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Už dosť dávno som nič nesdelil nového z našej dediny; nuž ale dačo zvláštneho sa tu ani nič neudalo. Ale predsa, pred samými Vianocami, — bárs nebola ani veľká zima, — zamrzol jedon poriadny gazda. Jeho pahólok nechal ho ležať v poli samotného bez toho, žeby aspoň najblhších obyvateľov bol upovedomil o tom, a jeho gazda rano na druhý deň bol nájdený mŕtvý.

Iný zas, jedon starý mládenec, ktorý nemohol ľudí vystáť, prebýval samotný; tiež bol nájdený vo svojej izbe mŕtvý. Lekár konštatoval smrť otrávenia kyslíkom a že už zo dva dni mŕtvy ležal, keď ho našli.

Pri tom prvom páde som chcel poznamenať, že hľa, jakí sú sluhovia verní; kde sú tie časy, keď by boli život obetovali za zvojho gazdu! Dnes je sluha väčší pán ako gazda.

Pridávajú sa ešte aj iné pády tu; tak na príklad: keď syn matke zuby vybijie; tuláci noční na obecnom dome okná vytľú atď. to nenie u nás nové.

Zimu máme veľmi čudnú. Sňahu do Troch kráľov nebolo, potom napadol, ale o pár dní ho dážď zmyl. Teraz 14. januára zas napadol veľký sňah, či dlho potrvá, nevieme. Drevený kupci si prajú, keďby aspoň dva mesiace tuhá zima podržala, aby mohli aspoň z čiastky drevo zo šlógov vyvieť.

Zdraví sme inácej dobre, a jako sa ukazuje, od mesiaca sme už ani nemali mŕtveho, len horespomenutí zamrznutý a zadusený boli pochovaní.

S úctou

Fr. Zeus L'udomil.

BESEDNICA.

Z á p r a h.

— Napísal: Anton P. Čehov. —

Inžinier Gleb Gavrilovič Mirnov došiel na železničnú stanicu menovanú Glinuski. Ku tej tani, kam ho zavolali vymerať chotár, mal ešte cestovať 30—40 kilometrov na voze. (Jestli kočiš nebude opitý a kone budú dobré, tak nebude to ani 30 kilometrov, ale jestli kočiš bude „nadratý“ a kone zlé, tak bude z cesty i 50 kilometrov.)

— Prosím, kde by tu dostal poštovné kone? — obrátil sa merník ku žandárovi, ktorý stál pri stanici.

— Čože? Poštovné kone? Ani na sto kilometrov nemožno tu najst ani len psí záprah, nie by to poštovné kone. A kamže sa ráčite ponáhať?

— Do Dievkinova, na majetok generála Hotovova.

— Ták? — zival žandár. — Ráčte zaist za stanicu, tam na dvore zvykli niekedy stávať mužikovia so svojimi foršpontami; tí odvážajú cestovateľov.

Inžinier si vzdychol a zašiel za stanicu. Tam po dlhom hľadaní, dozvedaní a uvažovaní konečne našiel jedného dobre urasteného, zamračeného, otrhaného mužika ohorenej tváre.

— Ej, ale to máš podivnú taligu! — rečie merník vydriapajúc sa na voz mužikov, — ani to človek nevie nanáhle, kde má ten voz predok a kde zadok.

— A veru na tom niet nič čo rozmýšľať — odpovedá chladne mužik — kde je koňov chvost, tam je predok a kde sedíte vy, tam je zadok.

Do vozíka zapriahnutý koník bol ešte mladý, ale sodratý, s rozšliapanými kopytami a popretinanými ušima. Ako si gazdik sadol na voz a šibnul ho konopným bičom, koník potriasol len hlavou s miesta sa ani nepohnúc, keď ho ale jeho majiteľ potom dobre vyhrešil a ešte raz ho šibnul, vozík začal práskat a triasť sa jako by ho zima drvila. Po treťom šibnutí koníka vozík sa hnul a po štvrtom konečne pohnul sa s miesta.

— Nuž a či takto pojedeme celou cestou? — pýtal sa inžinier, cítiac silné otrasy a čudujúc sa na tom, že jako ruskí kočišia vedia pomaly poháňať, že sa voz plazí ako slimák a predsa človeku otriasajú sa až modzgy.

— Len sa neráčte báť, veď už len ta dôjdeme! — upokojoval merníka pohonič. — Moja kobyľka je mladá, silná... Len ráčte mať trpezlivosť, pokým príde do skoku, potom ju ani zastaviť nemožno... No-o-o-o! di! ty naničhodnica!

Keď voz vyšiel zo dvora stanice, práve začalo mrkať. Od merníka na pravo rozprestierala sa neko-nečná, nedoviditeľná rovina... Kto tú chce prejsť, zaiste sa dostane do nejakej močariny. Na obzore, kde sa zdalo, že sa nebo spája so zemou, pomaly objavovali

sa zory oznamujúce jaseň. Od cesty na pravo v zatmievaní sa kruhu ukazovali sa dákesi malé kopce, snáď minuloročné stohy alebo kry. Čo bolo pred nimi, to inžinier nevidel pre široké veľké plecia pohoniča. Počasie bolo tiché, ale chladné, mrazivé.

„Jaký opustený to vidiek! — myslel v sebe merník, stiahnuce si na uši golier svojho kepeňa. „Nikde žiaden bod, keď by ma tu napadli a vyrabovali, nikto by sa o tom nezvedel i keď by som z kanóna strieľal. A potom ani tento foršpontoš nenie nejaký dôveru vzbudzujúci človek... Hľa, jaké má plecia! Keď taký syn prírody ten jedným pratom chytí človeka, teda je po ňom i tvár má takú divú, je podozrivý.“

— Hej, priateľu, — ozval sa inžinier, — jako vás zovú?

— Mňa? Klimom.

— Nuž teda Klim: jaký je tadeto svet? nenie nebezpečný? nezvykly sa tu prihodiť nehody?

— Oh nie; Boh je dobrý... a kto by tu robil nezdobu?

— No, to je dobre, keď nie. Ale preto ja som si z opatrnosti vzal sebou na cestu tri nabité revoly, — zolhal merník, — a s revolverom, drahý priateľu, nenie radno žartovať. I proti desiatim zbojníkom je to dost.

Stmilo sa. Vozík zapráskal, otriasol sa a jako by nevoľne obrátil sa v lavo.

„Kam ma tento človek vezie? — rozmýšľal inžinier — dosavď vždy šli sme rovno a teraz už zrazu obrátil sa na lavo. Ľahko sa môže stať, že ma tento naničhodník ešte zavezie do nejakej pocestnej krčmy a... a... oh, staly sa už také prípady.“

— Počuješ — obrátil sa merník k pohoničovi — hovoriš teda, že sa tu netreba obávať ničoho? Škoda. Ja sa veľmi rád potýkam s útočnikami... Zdá sa, jako by ja bol slabý, chorľavý, ale ja preto mám silu ako lev... Raz ma napadli traja lupiči. A čo myslíš? Jedného som tak búšil do prs, že — vieš — naskutku vypustil ducha a ostatných dvúch preto, že ma napadli, odvedli na Sibir ku nútenej práci... Že kde sa berie toľko sily vo mne, to ani ja sám neviem... Len sechytím jednou rukou bársjakého obrovského človeka, na príklad jako si aj ty, a... a tak ho hodím o zem, že v ňom len tak čvrkne.

Klim sa obrátil a pozrel na merníka, stiahol vo vrásky celú svoju tvár, potom sa zas obrátil k predu a pošibal svojho koníka.

— Tak veru, milý priateľu — pokračoval merník, — nech Boh chráni každého od toho, aby sa dostal do mojej ruky. Nielen, že celého dolámem každého lúpezníka a útočníka, ale ešte aj pred zákonom sa bude musieť za to zodpovedať. A každý sudca a každý ryehtár je mojim priateľom. Ja som človek stojaci v štátnej službe... mňa štát veľmi potrebuje... A aj o tom vie moja vrchnosť, že ja teraz tadeto cestujem... a dávajú na mňa pozor, aby sa mi niečo nestalo... Okolo ciest, ktorými chodím,

za každým krom jeden štátny sluha dáva pozor na mňa, aby sa mi nič nestalo... Hó! Zastaň! — vykrikoval zrazu inžinier — kam ma to vieš?

— Nuž či neráčite vidieť? Do hory!

„Skutočne hora, — myslel si merník — a ja som sa už naľakal! No, ale nebolo by dobre keď by prezradil svoje rozčulenie. Tento darebák už spozoroval, že sa bojím... inak by tak často nebol pozeral na mňa? Zaujímajú kuje niečo vo svojej mysli... Zpočiatku ako pomaly poháňal... len krokom a teraz ako ženie toho koníka!“

— Počuj, Klim, prečo tak ženíš toho úbohého koníka?

— A veď ho ja neženiem. Sám od seba prišiel do skoku. A to je už taký kôň, že keď raz príde do behu, nuž ho už potom nemožno zadržať... ešte ani on sám by nedbal, keby nemal také rýchle nohy.

— Klameš, kamarát, klameš. Vidím ti na tvári, že klameš. Ale jestli chceš dobré, tak ti hovorím: nepoháňaj tak rýchlo! Drž silnejšie toho koňa. Počujes? Drž silnejšie uzdu!

— Prečo?

— Muž preto... preto, lebo ešte štyria moji kamaráti od stanice idú za mnou. Nuž aby nás mohli dokončiť. Povedali mi, že práve v tejto hore nás dohonia. S nimi bude nám potom veselšie cestovať... Sú veľmi dobrí... silní a urastení ľudia... A každý má pri sebe nabitú pištoľ. No, čože sa vždy obzeráš, čože sa hniezdiš na tom sedliaku ako keď by si sedel na ihľách? Čo?... Priateľa, ja... A čo sa vždy na mňa diváš? Nie som ja tak pekný človek aby si ma obdivoval... Najviac ak moje revoly. Keď chceš, nuž ich hneď vytiahnem... ukážem ti ich... ukážem... jestli chceš...

A inžinier urobil tak, ako keď by tie revoly hľadal bol vo vaku a v tomto okamihu stalo sa také niečo, na čo by merník v svojom strachu nebol ani pomyslel... Klim rýchle skočil s voza a štvornožky vbehol do hustiny lesa.

— Pomoc! Pomoc! — reval Klim — Reta! reta! Odober mi koňa, odober mi voz, ty prekliaty človeče, len dušu mi neodoberaj! Reta!

A na to bolo počuť rýchle vzdalujúce sa kroky, pod ktorými práskalo suché raždie a listie v lese — a potom nastalo ticho. Merník, ktorý neočakával takýto obrat, držal si za prvú úlohu zastaviť koňa a potom lepšie a pohodlnejšie usadiť sa vo voze začal rozmýšľať.

„Utiel... Naľakal sa, somár... No, teraz čo si mám počať? Samotný nemôžem sa vydať na cestu, lebo sa tu nevyznám v cestách a ešte by si mohli myslieť, že som ukradol tohto koňa... Čo mám robiť?“

— Klim! Klim! — zakričal merník do lesa čo mu len sily stačily.

— Klim! — odpovedala ozvena.

Na tú myšlienku, že má teraz presedeť na voze celú tmavú chladnú noc tu, v tomto lese a počúvať ozvenu,

prskanie koňa a zavíjanie hladných vlkov, merníkovi povstala na chrbte husacia koža.

— Klimko! Klimuško! — volal znova, — môj milý Klimuško, kde si?

Takto vyvolával merník do lesa asi cez dve hodiny a len keď od kričania zachrípol a spriatelil sa s tou myšlienkou, že v hore ztrávi celú noc: tichý vetrik priniesol k jeho uchu zvuk stonania volakoho.

— Klim! Ty si to, môj milý Klimuško? Poď sem, veď som to ja len tak žartoval, milý môj priateľu. Prisámbohu som len žartoval. Kdeby ja vzal revolver? Ja len v strachu spomínal som revoly. Budz tak dobrý, poháňaj ďalej. Veď tu zamrzeme.

Klim, zaiste pomysliac si, že skutočný zbojník už dávno by bol ušiel i s koňom a vozom, vyšiel z hory a ešte vždy otáľajúce, pomaly približoval sa k merníkovi.

— Ale, nuž čože si sa naľakal, ty blázonko? Ja som len žartoval — a on sa hneď naľaká. No sadni si!

— Oh, pane, nech vás Boh požehná — mrmlal Klim pokým si sadal na voz — keby to bol vedel, ani za sto rublov by vás nebol vzal na voz. Skoro som zomrel od strachu.

Klim šibnul koníka. Vozík zapraštal. Klim ešte raz šibnul a vozík sa zakýval... Po stvrtom šibnutí bičom vozík sa pohol s miesta, inžinier si stiahol na uši golier svojho kepeňa a zamyslel sa. Teraz sa už nebál ani Klimu, ani cesty.

HOSPODÁRSTVO.

Koľkoráz máme cez deň dojiť?

V rozličných častiach dňa vydojené mlieko je jak do jakovosti tak aj čo sa týče množstva rozdielne. Skúsenou vecou je a aj mnohé pokusy to dokazujú, že kravy najviac mlieka dajú rano, ktoré je ale chudobnejšie, než večer vydojené, za to ho je ale menej; na poludnie vydojené mlieko je zase odchodné od ráno a večer vydojeného.

Čo sa týče tejto rozdielnej jakovosti mlieka, dosiaľ sa všeobecne to myslelo, že na jakosť mlieka má vplyv jedine časť dňa a dlhšia lebo kratšia doba, ktorá uplynula medzi jednotlivými dojeniami, rozličné pokusy ale dokazujú to, že jakosť a množstvo mlieka závisí jedine od rozdielnej doby dojenia.

Pravdepodobné je, že vemenno vyvíja najväčšiu činnosť počas dojenia, na toto sa dá zatvárať z toho, že čím častejšie sa krava dojí, tým viac mlieka dá, v celku zároveň je ale mlieko tým aj masnejšie, z tohoto tedy ináč aj to nasleduje, že počas odychu vylučujú sa najviac vodnaté častky mlieka, kdežto masné častky vylučujú sa zväčša počas dojenia.

Z toho, čo sme dosiaľ povedali, samo od seba nasleduje, že je vo všeobecnosti výhodnejšie, keď kravy denne trikrát dojme, než len dvarazy, lebo pri trojrazovom dojení dostaneme viac a masnejšie mlieko.

Pritom všetkom ale môžu byť aj také okolnosti, ktoré nás nútia k tomu, že musíme denne iba dvakrát dojiť. Aby takéto okolnosti nenastúpily, tomu treba vyhýbať zvlášte tým, ktorí riadne kupčia s mliekom asice nielen preto, že dvoje dojenie cez deň dáva menej a plansie mlieko, lež aj preto, že dvoje dojenie cez deň vôbec nerozmnožuje množstvo mlieka u kráv, ba práve naopak, takto kravy dávajú čím ďalej, tým menej mlieka.

Keď len každých 12 hodín dojme, vemeno dobre dojných kráv natoľko sa napruží, že následkom toho mnohokrát sa zapŕhli, alebo zatvrdne. Práve zato, že je vemeno prílišne napružené, mlieko pomaly ubúda a vemeno prispôsobní sa k dvojmu dojeniu cez deň.

Keď sme sa rozhodli, že budeme tri razy do dňa dojiť, tak dľa možnosti v jednej a tej istej dobe dojme kravy; čím lepšie zadržíme vždy jedon a ten istý čas, tým istejšie dostaneme vždy rovnaké množstvo rovnako mastného mlieka. Tak v 8 hodinových dobách cieľu najprimeranejšie by bolo kravy dojiť rano o 4-tej hodine, na poludnie o 12-tej a večer o 8-mej hodine.

Medzi dojením vždy aj kŕmime kravy, pred tým ale očistime jak statok tak aj maštal. Dľa tohoto máme aj kŕmiť denne tri razy asice v tej samej dobe, keď dojme. Dojiť treba do tých čias, pokiaľ vemeno len dáva mlieko, to jest mlieko treba vydojiť do poslednej kvapky, lebo ináčej dojičnosť kráv utráca.

Hore vyššie sme pripomenuli, že ani pri jednom dojení nedávajú kravy rovnako mastné mlieko, lebo posledok vydojeného mlieka obsahuje 12 ráz toľko masti, jako to mlieko, ktoré dalo vemeno najsamprv.

Práve preto jak chceme, aby mlieko bolo rovnomerne mastné, tak musíme viackrát poprelievat vydojené mlieko lebo posledne vydojené, čo najmastnejšie, zostane na vrchu.

Včasnú uhorky.

Jestli že niekto aj nemá teplých hrád, nasledujúcim spôsobom môže dopestovať včasné uhorky.

Do strednej veľkosti črepníčka zasejme uhorkové semä tak asi v prostred marca; črepníky naplníme zemou, pozostávajúcou z dobre tučnej pieskovitej a dobrej zahradnej pôdy; na dno črepníkov položíme pár črepov, aby sa zbytočná vlaha tým ľahšie odviedla.

Do každého črepníka zasejme po tri semená do trojuhla, tak asi na palec od steny črepníka. Pripomenúť nutno, že nesejme nikdy vlnajšie semená, lež už viac ročné, lebo zo staršieho semena dostaneme plodnejšie rastliny, jako sa do stáva aj pri tekvičiach a diňách.

Jako sme semeno udaným spôsobom zasiali, uložíme črepy na teplé miesto, pokiaľ semeno nesíde a útla rastlinka nevyhnala dva listy. Teraz už uložíme črepníky v nekúrenej izbe asice do takého obloka, kam slnce svieti; keď je počasie ľavné, otvoríme obloky, aby rastliny pomaly privykly na vonkajšie povetrie.

Keď sa už viac nemusíme báť pozdných mrazov, vysadíme rastliny v slobodnom, jednotlivé hniezda vy-

steleme dobre hrubo čerstvým koňským alebo ovčím trusom, načo ta vysadíme z črepníkov rastliny spolu so zemou; pri vyberaní z črepníkov musíme ale dobrý pozor dávať, aby zem v celku vyšla z črepníka, žeby sa korieňky nepoškodily. Nad trus, tak tiež aj okolo rastlinky dajme dobrú úrodnú zem.

Keď uhorky v čas potreby polievame, tak rastlinky začnú rýchle riasť a o moc skorej rodia, než obyčajným spôsobom sadené uhorky.

Jako vieme, jarné počasie je veľmi neisté a ponevác sme nikdy neni istí, že neprídu pozdné mrazy, vysadené rastlinky musíme v taký deň, keď sa možno obávať mrazu, prikryť na noc črepníkami alebo rohožou.

CHÝRNÍK.

Jubiläum nemeckého pluku jeho veličenstva. Prvý granátnický pluk, ktorý je zároveň pruským gárdovým plukom, tieto dni slávil polstoročnú pamiatku toho, že je jeho majiteľom náš panovník Franc Jozef. Z tejto príležitosti usporiadal pluk veľké slávnosti, na ktoré prišiel i nemecký cisár. Jeho veličenstvo daroval pluku na pamiatku jubiläumu svoj veľký obraz a na telegrafický pozdrav nemeckého cisára odpovedal vrelým telegramom. Pluk z tejto príležitosti vyslal do Viedve ku panovníkovi dôstojnícku deputáciu, aby jeho veličenstvo kráľa čo majiteľa pluku, z príležitosti 50ročného jubiläumu pozdravila. Nemeckých dôstojníkov, čo kráľových hostov ubytovali v Burgu a jeho veličenstvo ich veľmi blahosklonne prijal.

Panovníci v Abbazii. Jeho veličenstvo kráľ pravdepodobne počiatkom marca odcestuje na niekoľko týždňov do Abbazie, kam v ten čas príde aj rumunský kráľ Karol so svojou manželkou Alžbetou.

Smrť. Alexander Szilágyi, známy historik, člen vedeckej akademie, správca budapeštianskej univerzitnej bibliotéky zomrel dňa 12. t. m. v 72. roku svojho života. Szilágyi nadobudnul si veľké zásluhy okolo historickej spisby, založil Uhorský historický spolok, redigoval mnoho odborných časopisov a neúnavne pracoval do posledných dní svojho života, za čo bol pred dvomi rokmi i kráľom vyznačený Szilágyiho pochovali v nedelu popoludní za veľkej sústrasti.

Gazdovské prednášky. Štátny hospodársky cestujúci učiteľ Ludvik Füredy na žiadosť hospodárskeho a lesníckeho spolku trenčianskeho držal prednášky 27. dec. v Žiline, 28. dec. v Rajci, 29. dec. na Čaci a 30. dec. v Kysuckom Novom Meste o cieľu primeranom pestovaní, ľanu a jeho vyrobe. Prednášky sa veľmi dobre podarili a v kruhoch poslucháčov vzbudily veľkú zaujímavosť; obzvlášť preto, lebo prednášateľ po prednáške v slobodnom rozhovore ukazoval rozličné čipky a iné výtečné ľanové výrobky cudzozemské.

50. narodeniny ministra Darányiho. Minister orby Darányi dňa 15. t. m. svätzil svoje 50. narodeniny. Z tejto príležitosti úradníci ministerstva orby pod vedením štátneho sekretára Pavla Kissa korporatívne vyhľadali ministra a odovzdali mu skvostný album a pripravili mu hlučné ovácie. Darányimu k jeho 50ročným narodeninám vinšovali i mnohí jeho priatelia a ctelia.

Požiar. V Ožovej (zvol. st.) vypukol tieto dni z neznámej príčiny požiar, ktorému padly za obeť domy B. Reisza a Martina Dorsta. Že sa požiar nerozšíril, jest čo ďakovať tamojším hasičom, ktorí požiar šikovne a rýchle zahasili. Dobešli im na pomoc i hasičia veľkostatinskí, ale vtedy už nebolo pre nich práce. Škoda je dosť veľká ale sa nahradí, lebo domy boli assekurované.

Náukobeh pre kováčskych pomocníkov, cieľom ich zdokonalenia sa v podkúvaní koní, započal sa dňa 20. t. m. v Senici. Vyučovanie bude sa diať každú sobotu popoludní a v nedeľu. Cestovné trovy poslucháčom sa zaokryjú a na každý deň dostanú 1 zl. na chov. Poslucháčov, jako to bolo vopred ustaleno, prijali len z okresov senického, holičského a myjavského.

Kráľovské vyznačenia. Jeho veličenstvo kráľ správcovi uh. št. železníc Jánovi *Marxovi* udelil titul ministeriálneho radcu za jeho zásluhy, ktoré si nadobudnul o rozvoj železníc. Marx bol toho už po tretí krát vyznačený. — Ďalej jeho veličenstvo Adolfovi *Fenyvessymu*, šéfovi stenografickej (rychlapisackej) kancelárie snemu, jako i jeho zákonným potomkom udelil uhorské zemanstvo s prádikátom „Zalai“. Fenyvessy od r. 1851. stojí v službe snemovne.

Prednáška barónky Dánielovej. Kraj. priemyselný spolok v Budapešti poprosil manželku ministra obchodu baróna Ernesta Dániela, aby prednášala v spolku. Vysoko vzdelaná pani ochotne vyhovelá tejto žiadosti a v nedeľu vo veľkej dvorane kraj. priemyselného spolku prednášala o torontálskom domácom priemysle. Peknú prednášku počúvalo veľké a skvelé obecenstvo, ktoré hlučným potleskom odmenilo peknu prednášateľku. Po prednáške skvelá spoločnosť obzrela si výstavku torontálskych výšiviek a ručných prác, z ktorých sa pri tejto príležitosti mnoho odpredalo.

Ziadosť nazarénov. Nazarění bývajúci v Uhorsku podali ministromu náboženstva a verejnej vyučby dr. Wlassicsovi dve prosby. V prvej prosia, aby po 1. nemuseli skladať pred vrchnosťami prisahu, ale len sľub; po 2. aby vojakov nazarénov nenútili zúčastniť sa na bohoslužbách druhých konfessí a aby nemuseli si kľaknúť k modlitbe, keď to dôstojník velí a konečne po 3. aby nemuseli nosiť zbraň, lebo to učenie nazarénov zakazuje. V druhej prosbe predostreli svoje štatúty zhotovené na základe zák. čl. XLIII. z roku 1895. — Minister Wlassics všetky žiadosti nazarénov odoprel, podobne odmietnul i štatúty lebo potvrdenie predostrených cirkevných stanov malo by za následok uznanie nazarénov, kdežto z. čl. XLIII. z r. 1895 nazarénov nepočíta medzi uznané vierovyznania.

Proroctvo Falbovo. Falb, povestný prorok počasia dost približne ubádnul, jaké bude počasia v druhom týždni po novom roku. Na deň 12. januára predpovedal kritický deň a to sa splnilo, lebo vo štvrtok, piatok a sobotu zúrily veľké víchrice po celej Europe. Vo Viedni zúrili taký víchor, že viac ľudí shodil na zem, následkom čoho nejedon utrpel ťažké úrazy. S mnohých domov postŕhal strechy. Tak i na Burgu strhol kus strechy a škrydlicu rozhádzal. Podobný víchor zúrili v Berlíne, Stuttgarte, Paríži, Londýne a Petrohrade. V Hohenheime pocítili v štvrtok zemetrasenie. V Budapešti zúrili veľký víchor za tri dni, ale patrnejších škôd nenarobil.

Nešťastie. Na železničnej čiare medzi Hronskou Breznicou a Bélabányou stalo sa nešťastie. Tade jako obyčajne pomaly jachajúci vlak zablúvil jedného človeka, ktorý práve vtedy chcel prejsť cez dráhu, keď sa vlak sblížil.

Potreštaní falšovateľa vína. Dobre povedal minister orby Darányi v sneme na jednu interpelláciu, že sa Englovcom, falšovateľom vína v Pátikostoloch povedie tým horšie, keď zničili tie muštry vína, ktoré im bol policajný radca Splényi vydal zpät bez toho, žeby muštry boli prezkušali v chemickom ústave, lebo Englovcov teraz trescú rad-radom. Oznamili sme, že kapitánat V. okresu pre falšované víno, ktoré boli bratia Englovci predali konsumu úradníkov, odsúdili obúch bratov na tri a tri mesiace do väzenia a hodnú peňazitú pokutu a teraz ich zase kapitánat VIII. okresu odsúdili tiež pre predanie falšovaného vína konsumu železničných zamestnancov na dva a dva mesiaca väzenia a zaplatenie asi 900 zlatých pokuty a trov. Krem toho najdené víno v konsume asi 6 hektol. prerobí sa na lieh a z utrženej summy dostanú polovicu čo milodar dobr. ochraaci a druhú polovicu spolok, ktorý vyváža chudobné školské deti letovať na vidiek. Krem tohto ešte asi na piatich miestach vedú sa pravoty proti Englovcom pre falšovanie vína. — Podobne pre falšovanie vína odsúdili i jedného budínskeho krémára Antona Brindta, u ktorého sa tiež našlo falšované víno. Brindta posúdili na 10 dní väzenia a na zaplatenie 600 zlatých peňaznej pokuty a ponevác našli uňho 1896 litrov falšovaného vína, Frindt platiť musí ešte okrem výš spomenutej pokuty za každý liter 30 krov rátajúc 568 zl. 80 krov a 80 zlatých obnášajúce trovy chemického zkúmania. — Keď to tak prísne pojde ďalej, tak sa falšovanie vína celkom zamedzí.

Prostriedok proti odpúdeniu cigánov. Veľkú galibu robili kočujúci cigáni v sárkányskom okrese vo fogarašskej stolici a hlavny slúžny lámal si hlavu, ako by cigánov odpudil. Tu mu napadla dobrá myšlienka. V Sarkányi bol jarmok, na ktorý prišlo mnoho cigánov a slúžny najal niekoľko silných chlápov a ozbrojil ich — nožníkmi. Slúžny totiž dobre vedel, že cigáni sú veľmi hrdí na svoje dlhé vlasy. Chlapi cigánov obstali, chytili a potom nemilosrdne pozbavili ich krásy: do koreňa ostrihali im pekne čierne vlasy. Odtedy v sárkányskom okrese cigána nevideli.

Krádež. Grófká Helena Forgáčová oznámila blavnomskej policii, že pokým nebola doma, ktosi vlámal sa do jej bytu a odniesol rôznych šperkov, oblekov a iných predmetov v cene asi 12.000 zlatých. Policia hneď zaviedla vyšetrovanie a zlodēja už na druhý deň šťastne chytila v osobe Štefana Köblinga, 44-ročného stolára rodom zo Szatmáru. Zloděj sedí už vo väzení štát. zástupníctva. Väčšinu ukradených vecí našli v záložňach, kde vyzdvihol na ne asi 2000 zlatých.

Veľký výbuch v hlavnom meste. Dňa 16. t. m. udal sa v Budapešti, v Nagydíófa ulici strašný výbuch, ktorý otriasol celou ulicou. V spomenutej ulici v dome pod číslom 3. má obchod kupec Ignác Windt, ktorý v ten čas poslal svojho učňa do pivnice, aby tu naplnil jednu fľašu benzínom. Chlapec konal dľa rozkazu ale keď šiel z tmavej pivnice von, potknul sa, fľašu zabil a benzín rozlial sa po pivnici. Učň vrátil sa bez slova do obchodu, vzal druhú sklenicu a zas šiel do pivnice, aby sa ale zas nepotknul, rozožal v pivnici zápalku. A to bola príčina výbuchu, lebo výpary rozliateho benzínu chytily sa od zápalky a za okamih celá pivnica stála v plameni. Chlapec jako nebezpečie zbadal, urobil krik, ľudia sa zbehli a zavolali hasičov. Sotva však hasičia prichytili sa k práci, od plameňov rozohriaty kovový sud s benzínom so strašným rachotom vybušil. Výbuch bol tak silný, že sa celý dom otriasol, obloky pivnice ako i ťažké dvere vytrhlo a ďaleko zahodilo na dvor a na dome neostalo ani jedno okno celé. Trosky výbuchom dolámaných dvier a okien ranili viac ľudí. Šiesti hasičia utrpeli menšie úrazy, podobne i dvaja zvedaví, ktorí si stali ku pivnici. Hasičia po výbuchu v pivnici zúriaci obeň udusili.

Krivány mal spoločníkov. Vyšetrovanie v záležitosti Kriványovej objavilo, že mal defraudant peňazi aradských sirôt spoločníkov. Reč je menovite o jednej dáme, ktorá prv než Kriványa chytili, viackrát bola u neho vo Viedni a i dňom pred zatknutím defraudanta bola v hoteli, kde dopytovala sa na neho. Tá záhadná dáma viackrát bola i v Arade, kde sa tiež schádzala s Kriványom. Vyšetrovanie deje sa vo veľkej tajnosti oproti neznámej ženskej. — Kriványa tieto dni odvedú do Aradu, lebo si vo Viedni už odsedel 14 dňový trest pre užívanie falošného mena.

Koľko obyvateľov má Rím. Dľa spísania ľudu prevedeného teraz na Nový rok, číta toto prastaré mesto pol milliona obyvateľov. Tento vzrast je preto prekvapujúci, lebo po zaujatí 20. sept. 1870. mal Rím len 226.022 duší; tedy obyvateľstvo behom 28 rokov vzrástlo o 274.000 duší. Z tejto príležitosti spomenieme, koľko obyvateľstva malo večné mesto v rôznych vekoch. Roku 1812 mal Rím 47.882 obyvateľov; r. 1527. keď Karol V. dobyl Rím, počet obyvateľstva zmenšil sa na 33.000; po návrate pápežov z Avignonu r. 1277. bolo tam 17.000 obyvateľov. Za časov Romulusa, zakladateľa Rímu malo mesto 16.000 duší, a keď sláva jeho bola najväčšia historici udávajú, že počet obyvateľstva obnášal okolo pol treťa milliona.

Krvavá voľba rychtára. Vo Svatej Anne (aradská st.) bola tieto dni voľba rychtára a socialisti silou-mocou chceli kandidovať svojho vodeu Andreja Schöllera, predsedu nedávno rozpusteného socialistického spolku. Schöller kandidovaný nebol a za rychtára vyvolili A. Fesia, čo tak rozhorčilo socialistov, že napadli obecní dom chtiac rychtára, notára a slúžneho zabiť. Žandári chceli urobiť poriadok, lež ľud vrhol sa na nich, chtiac im odobrať zbraň. Žandári zo seba obrany šesť krát strelili, načo zo zástupu padli štyria mužski a dve ženské mrtvé a viac osôb bolo ľahšie-tižšie raneno. Do obce zavolali vojsko a teraz je ticho. Hlavných kolompošov chytili a zaviedli prísne vyšetrovanie.

Oslobodili ho. Veľkú trestnú pravotu pojednávala po tieto dni kráľ. súdna stolica v Ružomberku. Minulého roku v mesiaci apríli totiž ktosi zavraždil v Párnici Jána Kubačeka. Podozrenie padlo na istého Jána Úradníčka, ktorý prechovával ľubostný pomer s manželkou nešťastného Kubačeka. Úradníčka chytili a postavili pod obžalobu Súd po viac dňovom pojednávaní 14. t. m. vyniesol svoj výrok, ktorým Úradníčka pre nedostatok dôkazov oslobodil z pod obžaloby a naričil, aby obžalovaného hneď pustili z väzenia. Proti výroku kráľ. fíškál oznámil apellátu. Výrok vzbudil na celom okolí veľký ruch.

Čo nevedia ženy. Ženská vie, aké chyby má jej priateľkyňa a jaký ctnostný je manžel jej priateľky. Vie o každej svojej priateľke, koľko má rokov a o každom dievčati, prečo sa nevydalo. Vie, čo vari k obedu jej suseda a ako by bolo treba vychovávať deti iných ľudí. Vie koľko kúskov cukru mala ešte včera ku kávičke a v ktorý deň dostalo jej najstaršie dieťa prvý zubok, ale to už nevie — kde sa jej podely kľúče od skrin.

Kancellária pre klamanie ľudu. Július Jankovich, známy «statkár z Púchova» ako sa on pomenoval, aby mohol bezpečnejšie klamať, keď vysedel prvý trest za klamanie ľudi, opäť zariadil si v Budapešti „kancelláriu, na sprostredkovanie predaju majetkov“, alebo skôr kancelláriu pre klamanie ľudi a vzal si k sebe, aby gšeft lepšie šiel i jedného spoločníka agenta Eduarda Krausza. Dobrí vtáci však dlho nemohli sa tešiť pekným zárobkom lebo oznámili ich u polície. Policia zaviedla vyšetrovanie a ponevác zistilo sa, že Jankovich a Krausz mnohých ľahkoverných ľudi oklamali, oboch zatkla a všetky knihy a písma ich «kancellárie» shabala. Keď sa vyšetrovanie pri policii skončí, hlavný kapitanát odovzdá ich súdu.

Veľké klamstvo pri Talianskej banke. Jedon úradník vatikánskej propagandy ebeel zameniť u peňažného ústavu Banca Italia v Ríme kupón jednej talianskej renty znejúci na 50.000 lir (asi 25.000 zl.). Tu však na veľké prekvapenie úradníka sdělili mu v banke, že kupón ten práve pred, pol hodinou už niekto zamenil. Prezkúmali zamenený kupón, a tu vysvitlo, že je falšovaný. Tak vo Vatikáne jako i u policii zaviedli rozsiahlé vyšetrovanie.

Poistenie budínskej kráľovskej paloty. Budovu budínskej kráľovskej paloty nedávno poistili u jednej uhorskej spoločnosti na 12 millionov a vnútorné zariadenie na poldruha milliona zlatých.

Pálenie mrtvol v Prešporku. Spomenuli sme, že jeden viedeňsky spolok podal mestu Prešporku prosbu, aby mohol postaviť tam pec na pálenie mrtvol. S touto prosbou zaoberalo sa tieto dni valné zhromaždenie mesta pod predsedníctvom hlavného župana baróna Dionýsa Vayho a po dlhej, ostrej debatte uzavrelo, že stavbu pece na pálenie mrtvol povolí. Uzavretie, ktoré vzbudilo v meste veľký ruch, cieľom potvrdenia predostrú vláde. Za takýchto okolností nenie vytvorené, že v Prešporku onedlho budú páliť mrtvoly.

Koľko stojí ročne jeden vojak? V Uhorsku stojí ročne jeden infanterista 221 zlatých, jager 246 zl., gavalierist 408 zl., poľný kanonir 249 zl., vojak odborných plukov 246 zl., vojak železničiarskych plukov 500 zl. V Uhorsku stojí teda priemerne jeden vojak ročne 225 zl. Vo Francúzsku 318 zl., v Nemecku 406 zl., v Itálii 366 zl., v Anglicku 1000 zlatých. Manlicherovská opätovacia puška pri hromadnom shtovovaní stojí jeden kus 33 zl. 83 kr.

Čo je manželstvo? Dľa jedného arabského príslovia manželstvo podobá sa obleženému mestu. Ktorí sú dnu, radi by sa dostať von a ktorí su von, radi by dnu. Dľa gréckeho spisovateľa manželstvo je potrebné zlo, a Saphir zas hovorí, že je manželstvo hrobom lásky, ktorému je žena — krížom. Dľa Webera manželstvo je umenie; ruské príslovie ale hovorí, že je manželstvo nie nič iné ako pokuta za hriech. Dľa jedného francúzskeho spisovateľa manželstvo je pieseň v dvoch hlasoch, ktoré vždy falošne spievajú. Narey pripodobňuje vdovca ku tým odsúdencom, ktorí už vystáli svoj trest. Balzac drží manželstvo za pravotu tiahajúcu sa pred súdmi. A síce jedna stránka je nikdy nie spokojná. Jedna vtipná Francúzka nazvala manželstvo nemocnicou invalidov. Nemecký spisovateľ divadelných kusov Nestroy cituje, že sa manželstva uzavierajú v nebi a že práve preto je potrebná nebeská shovievavosť ku noseniu manželského jarma. A Kant, nemecký filozof sa tak vyslovil, že manželstvom nadobudne žena slobody, muž ju ale utratí.

Stavba lodí. V dnešajších časoch mocnosti kladú väčšiu váhu na stavbu námorných lodí než kedy predtým, čoho príčina hľadá sa v tom, že teraz mocnosti hľadajú si zaopatriť zamorské osady, prevádzajú totiž tak zvanú koloniálnu politiku, k čomu sú potrebné dobré lode. Tak teraz v Anglicku zhotovili dosavď najväčšiu loď na svete, ktorá obdržala meno „Oceanic“ a bola za veľkých slávností spustená na more. Táto nová loď unesie 17040 tún, je 704 stôp dlhá, 70 stôp široká a 50 stôp hlboká. Loď nateraz sprostredkovať bude osobnú premávku medzi Anglickom a Amerikou a túto cestu prekoná za šesť aj pol dňa, jakú rýchlosť ešte žiadna loď nedosiabla. V prípade vojny pretvorí „Oceanic“ na

krížiacku loď. Nová loď vstave je nabrat toľko uhlia, že by mohla obísť celú zem bez toho, že by sa musela zastaviť. — Vo francúzskom prístave zas práve teraz robili pokusy s jednou pod morom chodiacou loďou. Pokusy sa vraj vydarili nad všetko očakávanie. Časopisy teraz zaviedly sbierku, aby francúzske námorníctvo obdarilo i druhou podobnou loďou. Novú loď vystavili dľa plánov francúzskeho merníka Zédé-a. Francúzi teraz plesajú od radosti, že majú takú loď, oproti ktorej v prípade vojny čo jak silná flotta dokáže sa slabou. Loď nazvali po mene jej vynálezcu »Zédé«-om.

Cena potravných článkov a mzdy v IV. storočí. Teraz keď sa ponosujeme na drahotu potravných článkov a vysokú dennú mzdu môžeme sa tešiť tým, keď si pozremo v dejepise, aká drahotu panovala v štvrtom storočí a jako vysoko bola ustálená denná mzda. Za panovania rímskeho cisára Diokleciana, r. 301, cena jedného bažanta strednej veľkosti bola (rátając dľa našich peňazi) 80 zlatých, jedna tučná hus stála však 61 zl. Jedon funt hovädzieho mäsa stál riadne 3 zl. 30 krov, z jeleňa a srny 3 zl. a funt bravčoviny 5 zl. Za jeden funt masla platili 3 zl. 20 krov, za 1 funt brindze 2 zl. 30 krov. Za jeden koriec ovsa 9 zl. 30 krov, za 1 koriec bôbu alebo brachu 19 zl., za šušovicu 32 zl. Za jeden citron platili 8 zl. Nie je práve divom, že hostiny v stredoveku stály tak báječné summy, keď vezmeme do ohľadu takúto drahotu potravných článkov. — Priemyselníci a nádenníci vtedy mali zlaté časy. Denná pláca murárova bola 18 zl., maliarovi izieb platili denne 22 zl. Mesačná pláca vychovavateľa — ktorí boli zväčša otroci — keď učil len písať a čítať obnášala 18 zl, keď vyučoval počtom 23 zl, keď latinčinu a gréčtinu 68 zl. Plinius spomína, že Maurus Severus platil istému otrokovi Daphnesovi, ktorý vedel mnoho rečí, ročne 66,500 zl. Roscius, chýrny divadelník, niekdajší učiteľ Cicerov, mal ročného dôchodku 40.000 zlatých.

Veslo vlády v rukách rodiny. Terajšie anglické ministerstvo má jednu zvláštnu vlastnosť, ktorá by ho v najviac krajinách urobila nemožným. A síce v Anglicku je možné, aby boli ministrami India, ktorí sú v rodine medzi sebou a tak sa stalo, že je teraz anglická vláda tak rečeno v rukách jednej rodiny. Ministerský predseda Salisbury je testom ministra Selborne a strýcom ministra financií Balfourna a štátneho sekretára Geralda Balfourna. Jozef Chamberlain, minister námorských osád je otcem ministra Austena Chamberlaina. Minister Indie lord George Hamilton a vojenský minister lord Landstowne sú švagrovia.

K U O B R Á Z K U .

Ježiš dobrý pastier.

Syn Boží jednorodený zostúpil na zem, aby zatracené človečenstvo vykúpil z moci diabla a priviedol na pravú cestu spasenia. Chodil, vyučoval, zvestoval lepšiu budúcnosť, zanechal príkazy, dľa ktorých máme žiť k

svojmu časnému i večnému blahu. On je pastierom duší našich a obrazotvornosť umelcov predstavuje nám Syna Božieho veľmi často v krhu nevinných ovečiek, ktoré Pán Ježiš neraz používal vo vysvetľovaní svojich večne krásnych podobenstiev, aby ho poblúdený ľud čím ľahšie porozumel.

K OBVESELENIU.

Blažený sen.

- Otecko, čo znamená keď dievča zomre vo sne?
- To znamená, že sa vydá.
- A keď sa jej sníva, že sa vydala?
- Vtedy zomre.
- Oh, ale by ja rada zomreť vo sne.

Múdry chlapček.

Malý Karol trápi ustavične otca, aby mu kúpil bubon.

— Pravda, hovorí otec, aby mi celý deň hlava hučala od tvojho bubnovania?

— Nie, otec, len vtedy budem bubnovať, keď budeš spať! odpovedá synček.

Povedomý.

Inšpektor trestnice kára väzňa pre vzdorovitost.

Väzeň (doživotne odsúdený): „Eh mlčte, ja som kráľovský väzeň, mňa odtiaľto nevyženú, ale vás môžu odprášiť kedy chcú!“

Vie prečo.

Dvaja starci obdivujú cvičbu vojakov a jeden povie druhému:

— Na kýho čerta učia len tých vojakov stát na jednej nohe?

— Nuž a ty ani len to nevieš? Preto, aby nespadli, keď im vo vojne jednu nohu odstrelia.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 19. jan.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 74, polievková

76, jazyk 75, obličky, ľadviny 90, čistené 220 krov za 1 klgr. — *Baranina*: predok 38, zadok 48 krov za 1 klgr. — *Telcina*: 72, lopatka 80, stehno 90 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 58, stehno a lopatka 64 krov za 1 klgr. — *Šunka*: pražská 95, košícká 000 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 60 krov, slanina ku roztopeniu 57 krov a husacia masť 130 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 70, sliepku 85, kobúta 120 krov. Za jednu tučenú kačku 150, za tučenú hus 380 krov. — *Očistená drúbež*: kura 60, sliepka 95, kapúň 100 krov, hus 300 (za jeden klgr. 60 krov), morka za 1 klgr. 57 krov, a kačka za kus 150 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 38 kusov za 1 zl., menšie 15 kusov za 40 krov, ku čaju 5 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 100, sumec 100, štika 80, zubáč 140, jesater 200, okúň 70 krov za 1 klgr.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 125 krov za 1 klgr. Brindza 24 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov 50 krov, divá hus 110, divá kačka 100, jarabica 100 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 50 krov. — 1 klgr. divej svine 50 krov, srny 75 krov.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	16.70	16.10	15.50	15.00	14.20	13.60
číslo:	6	7	7 1/2	8		
člat.	12.40	10.30	8.00	5.60		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4 25, hrubé po 410.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 1.60—210, žlté zl. 1.70—2.50, rožky zl. 3.00—6.00, biele zl. 1.20—1.35. za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. 3.00—6.00 m. c. *Cibula* zl. 3.00—5.50 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: *Hrach* domáci 7—15 kr., čistený 13—15 krov za klgr. *Šošovica*: domáca 7—9 za klgr. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 19. januára.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	9.70	10.45	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3200.—	3250.—
" peštianska	75—80	9.85	10.50	Uhorská zlatá renta 4%	119.75	120.25	Pešt. uh. kupec. b.	1140.—	1445.—
" stolnobebradská	75—79	9.90	10.60	Uhorská korunová renta 4%	97.90	98.40	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8320.—	8360.—
Raž (žito)	70—72	8.00	8.05	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.75	101.50	Šalgotarjanská baňa na uhlie	638.00	640.00
Jačmeň na krm.	60—62	6.10	6.40	" premiové úpisý	161.00	162.00	Záložné listy.		
" na pátku	62—64	6.70	7.50	Uhorská tisko-segedínska po- žička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	97.50	98.50
" na várku	64—66	7.70	8.50	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	119.75	120.75	Uhorského úver. záložného ú- stavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovos	39—41	5.70	6.05	" vyzázkové úpisý 4%	96.00	97.00	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	120.00	121.00
Kukurica	73	5.50	5.60	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2%	101.25	101.75	Peniaze.		
Proso	—	4.25	4.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.72	5.77
Repica	—	—	—	Spolku „Jó zživ“	3.20	3.70	Dvadsat-frankovník	9.55	9.59
Dateľinové semä, luc.	—	46.—	56.—	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.90	59.10
" " červené	—	41.—	44.—	Rakúskeho	20.00	20.50	Striebro	—	—
Sviňská masť peštianska	—	55.00	56.00	Bazilika	6.00	6.50			
" " vidiecka	—	—	—						

Platný od 1. októbra 1898.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. októbra 1898.

Budapest—Galantha—Zsolna				
Stanice	triedy	osobný	rýchlo	osobný
		vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—II.	I—III.
Budapest ny. p.	ind.	—	7 35	9 15
Galantha	»	—	10 33	2 30
Gány	»	—	—	2 41
Szered	érk.	—	10 48	2 51
Sár	ind.	—	—	3 03
Szilád-Zéle	»	—	—	3 13
Lipótvar	érk.	—	11 08	3 20
Liptóvár	ind.	8 20	11 19	3 38
Madunicz 33. sz. órh.	»	8 29	—	*3 45
Kosztolány	»	8 37	—	3 53
Orahócz 36. sz. órh.	»	8 46	—	*4 00
Pöstyén	»	8 59	11 41	4 13
Podhr.-Vághéve 88. sz. órh.	»	*9 09	—	*4 23
Brunócz	»	9 17	—	4 31
Csejte-Szt. Kereszt 43. sz. órh.	»	*9 23	—	*4 36
Vág-Ujbely	»	9 36	12 02	4 53
Bobuszlavicz	»	*9 46	—	5 04
Melsicz	»	9 57	*12 16	5 15
Kosztolna-Zajrecs 54. sz. órh.	»	10 08	—	5 26
Trencsén-Istebnik	»	10 17	—	5 35
Trencsén szem. p. u.	»	10 25	12 33	5 43
T-Trencs.-Teplicz	»	10 38	12 42	5 56
Dubnicz	»	10 53	—	6 29
Ilava	»	11 05	1 01	6 41
Lédecz	»	11 16	—	6 52
Bellus	»	11 23	—	6 59
Alsó-Kocsócz 77. sz. órh.	»	*11 30	—	*7 14
Puchó-Kocsócz	»	11 39	1 18	7 13
Milochó 82. sz. órh.	»	*11 49	—	*7 33
Vág-Resztercze	»	11 59	*1 32	7 34
Podhragy-Vághéve 88. sz. órh.	»	*12 07	—	*7 42
Pelvas 91. sz. órh.	»	*12 14	—	*7 49
Nagy-Bicse-Predmér	»	12 26	1 49	8 01
Kottesó 97. sz. órh.	»	*12 33	—	*8 08
Hricso	»	12 42	—	8 16
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	1 00	2 12	8 35

Zsolna—Galantha—Budapest.				
Stanice	triedy	osobný	osobný	rýchlo
		vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—II.
Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	8 55	5 35	2 45
Hricso	»	9 13	5 53	—
Kottesó 97. sz. órh.	»	*9 20	*6 00	—
Nagy-Bicse-Predmér	»	9 28	6 08	*3 08
Pelvas 91. sz. órh.	»	*9 37	*6 17	—
Podhr.-Vághéve 88. sz. órh.	»	*9 44	*6 24	—
Vág-Resztercze	»	9 53	6 35	*3 26
Milochó 82. sz. órh.	»	*10 01	—	—
Puchó-Kocsócz	»	10 12	6 54	3 40
Alsó-Kocsócz 77. sz. órh.	»	*10 18	—	—
Bellus	»	10 25	7 07	—
Lédecz	»	10 32	7 14	—
Ilava	»	10 43	7 25	3 57
Dubnicz	»	10 54	7 36	—
T-Trencs.-Teplicz	»	11 02	7 44	4 09
Trencsén szem. p. u.	»	11 21	8 39	4 28
Trencsén-Istebnik	»	11 27	8 44	—
Kosztolna-Zajrecs 54. sz. órh.	»	*11 34	8 52	—
Melsicz	»	11 44	9 04	*4 37
Bobuszlavicz	»	*11 53	9 15	—
Vág-Ujbely	»	12 05	9 34	4 54
Csejte-Szt. Kereszt 43. sz. órh.	»	—	*9 43	—
Brunócz	»	12 17	9 49	—
Podhr.-Szerdahely 41. sz. órh.	»	—	9 55	—
Pöstyén	»	12 33	10 10	5 15
Orahócz 36. sz. órh.	»	—	10 20	—
Kosztolány	»	12 48	10 29	—
Madunicz 33. sz. órh.	»	—	10 38	—
Lipótvar	érk.	1 00	10 46	5 34
Lipótvar	ind.	1 17	11 10	5 44
Szilád-Zéle	»	1 29	1 23	—
Sár	»	—	*11 32	—
Szered	érk.	1 41	11 39	6 03
Gány	»	1 52	11 56	—
Galantha	érk.	2 02	12 06	6 22
Budapest ny. p. u.	érk.	6 55	5 55	9 20

Nagy Surány—Kis Tapolesány.			
Stanice	triedy	mie-an.	osobný
		vlak	vlak
		I—III.	I—III.
Nagy-Surány	ind.	4 40	12 35
Zsitva-Födemes	»	4 59	12 52
Mánya	»	5 27	1 13
Szt. Mihályúr 4. sz. órh.	»	*5 39	*1 24
Vajk	»	5 53	1 36
Verebely	»	6 24	2 00
Zsitva-Ujfalu	»	6 41	2 16
Betekints 8. sz. órh.	»	*6 54	*2 28
Taszár	»	7 10	2 40
Aranyos-Maróth	»	7 42	3 07
Kis-Tapolesány	érk.	7 58	3 20

Kis-Tapolesány—Nagy Surány.			
Stanice	triedy	mie-an.	osobný
		vlak	vlak
		I—III.	I—III.
Kis-Tapo'csány	érk.	6 25	4 41
Aranyos-Maróth	»	6 47	4 51
Taszár	»	7 06	5 02
Betekints 8. sz. órh.	»	*7 15	*5 05
Zsitva-Ujfalu	»	7 26	5 17
Verebely	»	7 51	5 36
Vajk	»	8 04	5 46
Szt. Mihályúr 4. sz. órház.	»	*8 15	*5 54
Mánya	»	8 29	6 02
Zsitva-Födemes	»	8 47	6 16
Nagy-Surány	»	9 02	6 27

Pelsőcz—Murány.			
Stanice	triedy	mie-an.	mie-an.
		vlak	vlak
		II—III.	II—III.
Pelsőcz	ind.	7 00	3 00
Horka-Özörény 1. sz. órh.	»	*7 16	*3 16
Licze-Gicze	»	7 38	3 38
Jolsva-Taploca 6. sz. órh.	»	*7 51	*3 51
Jolsva	»	8 21	4 16
Hisnyóvíz	»	8 51	4 41
Vizesért 11. sz. órh.	»	*9 04	*4 54
Nagy-Rőcze	»	9 27	5 17
Hosszrét 14. sz. órh.	»	*9 44	*5 34
Murány	érk.	9 55	5 45

Murány—Pelsőcz.			
Stanice	triedy	mie-an.	mie-an.
		vlak	vlak
		I—III.	I—III.
Murány	ind.	3 00	11 20
Hosszrét 14. sz. órh.	»	*3 10	*11 30
Nagy-Rőcze	»	3 26	11 56
Vizesért 11. sz. órh.	»	*3 32	*12 02
Hisnyóvíz	»	3 44	12 31
Jolsva	»	4 08	1 01
Jolsva-Taploca 6. sz. órh.	»	*4 17	*1 10
Licze-Gicze	»	4 30	1 23
Horka-Özörény 1. sz. órh.	»	*4 50	*1 43
Pelsőcz	érk.	5 02	1 55

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.